

μυστηρίου, και ἔνεκα τῆς γνώσεως ταύτης ἀκριβῶς ἐθεώρουν ἀναγκαίαν τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ Ἴρλανδοῦ.

Ἄλλὰ νῦν ἐνώπιον αὐτῶν εἶχον ἄνθρωπον ὅστις ἀπρόσκλητος ἐλθὼν ἐδήλωσεν ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἀπέθανε. Καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος μετέσχεν ἐπιβλητικῶς διὰ τοῦ χρήματος αὐτοῦ τῆς ἐξερευνητικῆς ἀποστολῆς, εὐθύς ὡς ἡ δῆλωσις αὐτοῦ διεψεύσθη ὅλως ἀπρόσπτως. Ὅθεν ἀριδῆλως ἐξήγετο ὅτι ἐν πᾶσι τούτοις ἐνεκρύπτετο ἀτομικὸν αὐτοῦ συμφέρον, καὶ αὐτὴ δ' ἔτι ἡ πρὸς τὸν Σβαρευγκρόνα ἐπίσκεψις κατεδείκνυε τὴν σχέσιν τοῦ συμφέροντος τούτου πρὸς τὰς ἐρεῦνας τοῦ ἱατροῦ.

(Ἔπεται συνέχεια.)

Ἡ κατωτέρω πραγματεία ἐγράφη ἑλληνιστὶ διὰ τὴν Ἔστιαν ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Mary C. Dawes, διατριβούσης ἀπὸ τινος ἐν Ἀθήναις. Ἡ πρώτη Ἀγγλῆς διδάκτωρ τῆς φιλολογίας, ἥτις οὐδαμῶς εἶναι ἄγνωστος τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις (Βλ. Ἔστιας τ. ΚΑ' σ. 109), ἦν βεβαίως ἡ καταλληλοτάτη ὅπως παράσχῃ εἰκόνα πιστὴν καὶ ἀκριβῆ τοῦ ἐπαγωγοῦ, εἰ καὶ ἐνοτρόπου φανερομένου ἡρὲν βίου καὶ τοῦ τρόπου τῶν σπουδῶν τῶν εἰς τὰ Ἀγγλικά Πανεπιστήμια φοιτωσῶν κυριῶν. Διακριθεῖσα ἐν ταῖς εἰσιτηρίοις ἐξετάσεσιν, ἃς ὑπέστη κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1879 ἐν τῷ Λονδίνῳ Πανεπιστημίῳ, πολλάκις πρωτεύσασα ἐν διαγωνισμοῖς, μετὰ τριετείς δ' εὐδοκίμους σπουδὰς ἐν τῷ Γερμανίῳ κολλεγίῳ τῆς Κανταβριγίας, εὐδοκίμως ὑποστᾶσα τὴν ἀπολυτήριον Πανεπιστημιακὴν ἐξέτασιν καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἐν τοῖς ἀνωτέροις κλάδοις τῆς ἐπιστήμης, ἀξιώθεσθαι τοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος, εἴπερ τις καὶ ἄλλη δικαιούται ἀναντιρρήτως νὰ συνηγορῇ ὑπὲρ ὑψηλοτέρας ἐκπαιδευσεως τῶν γυναικῶν, διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος πειστικώτατος καθιστᾶσα τοὺς λόγους, οὓς πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ζητήματος τούτου ἐπάγειται. Δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς Ἕλληνας ἡ ἀνάγνωσις τῆς πραγματείας τῆς εὐπαιδέυτου δεσποινίδος ἐνέχει πρόσθετον ἐνδιαφέρον, διότι ἐγράφη ἐν ἀπείριστῳ νεοελληνικῇ γλώσσῃ, ἣν ταχέως ἐξέμαθεν ἐνταῦθα, βοηθουμένη ὑπὸ τῆς ἐντελοῦς γνώσεως τῆς ἀρχαίας.

Σ. τ. Δ.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΓΓΛΙΚΟΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΙΣ

Εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἔτι πολὺ σφαλερὰν γνώμην τῶν ξένων περὶ τῆς λεγομένης ὑψηλοτέρας παιδείας (higher education) τῶν Ἀγγλίδων, αἱ ἀκόλουθοι ὀλίγα παρατηρήσεις περὶ γυναικῶν ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις ἐν Ἀγγλίᾳ δυνάτων νὰ θεωρηθῶσιν ἐνδιαφέρουσαι.

Ἴσως εἶναι γνωστὸν ὅτι ὑπάρχουσι ἐν Ἀγγλίᾳ δύο εἶδη πανεπιστημίων: τὸ ἐν τούτων ἀπαιτεῖ νὰ κατοικῶσιν οἱ σπουδασταὶ ἐν τῇ πόλει εἶναι τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ νὰ ζῶσι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ βίου. Πρὸς τὸν σκυπὸν δὲ τοῦτον ὑπάρχουσι κατοικίαι λεγόμεναι *colleges* (colleges), ἐν ταῖς ὁποίαις διαμένουσιν οἱ σπουδασταί. Τὸ δὲ ἄλλο εἶδος εἶναι ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων οἱ καθηγηταὶ εἶναι ἀπλῶς ἐξεταστικὸν σωματεῖον ἀφίνον μὲν ἐλευθέρους τοὺς ζητοῦντας τὰ διπλώματα νὰ ἐκλέγῃσι πῶς καὶ πῶ

νὰ σπουδάσωσιν, ἀπαιτοῦν δὲ μόνον νὰ παρουσιάζονται πρὸς ἐξέτασιν εἰς ὀρισμένους ἐποχάς.

Τῶν τοιούτων ἐξεταστικῶν πανεπιστημίων ἐπισημότερον εἶναι τὸ τοῦ Λονδίνου. Τὸ παγκόσμιον τοῦτο πανεπιστήμιον παρέχει ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον, ὅχι μόνον εἰς σπουδαστὰς παντὸς ἔθνους καὶ πάσης θρησκείας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ δύο φύλα, ἡγούμενον οὕτω τῶν νεωτέρων ἐλευθεριῶν καὶ προόδων. Κατ' ἀρχὰς ὑπῆρχον ἰδιαίτεραι ἐξετάσεις διὰ τὰς γυναῖκας, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1878 ἐξεδόθη διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἀφωμοιώθησαν αἱ ἐξετάσεις τῶν γυναικῶν πρὸς τὰς τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἔκτοτε αἱ γυναῖκες ὑφίστανται τὰς αὐτὰς ἐξετάσεις, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ τρόπον μετὰ τῶν ἀνδρῶν δημοσιεῦνται τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν καταλόγῳ κατὰ βαθμολογικὴν σειρὰν, λαμβάνουσι τὰ διπλώματα τοῦ πανεπιστημίου, καὶ μετέχουσιν ὅλων τῶν ἀκαδημαϊκῶν τιμῶν. Οὐδεμία διάκρισις γίνεται μετὰ τῶν δύο φύλων. Ἡ κόρη ἔρχεται ἐκ τοῦ σχολείου μετὰ τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν καὶ ἐγγράφεται ἐν τῷ μητρώῳ, καθ' ἣν ἡλικίαν καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς, ὑφισταμένη τὴν πρώτην δοκιμασίαν τοῦ πανεπιστημίου καὶ ἡ θήλεια πτυχιούχος, ἐνδεδυμένη τὴν ἀκαδημαϊκὴν αὐτῆς ἐνδυμασίαν (cap and gown) ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀρρένων ἀνταγωνιστῶν, παρουσιάζεται δημοσίως εἰς τὸν καγκελλάριον τοῦ πανεπιστημίου, παρὰ τοῦ ὁποίου λαμβάνει τὸ διπλωμα, ὅπερ εἶναι ἡ ἰκανοποίησις τῶν ἀγώνων τῆς ἐν τῇ τῆς διανοίας πλαιστρα. Τόσον δὲ ἄξια ἀπεδείχθησαν αἱ Κυρίαι τῶν μεγάλων τούτων προνομίων, ὥστε ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου κατὰ τὸ ἔτος 1884 ἐνεγράφησαν 684 γυναῖκες ὡς ἐπιτυχῶσαι κατὰ τὴν πρώτην ἐξέτασιν, ἥτοι τὴν εἰσιτήριον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Μέχρι δὲ τούτου τοῦ ἔτους 67 γυναῖκες ὑπέστησαν ἀπολυτήριον δοκιμασίαν ἐν τῇ φιλολογίᾳ, 11 ἐν ταῖς φυσικαῖς ἐπιστήμαις, 5 ἐν τῇ ἱατρικῇ, 2 ἐν τῇ χειρουργίᾳ, μία δὲ ἐπέτυχεν εἰς τὰς πρώτας ἐξετάσεις τῆς νομικῆς, πρὸς δὲ τούτοις δύο κυρίαι ἀνεκνήρυχθησαν διδάκτορες τῆς φιλολογίας, καὶ ἄλλαι δύο διδάκτορες τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Μεγαλητέραν δὲ προσοχὴν οἱ ἄνθρωποι ἔχουσιν εἰς τὸ πρῶτον λεγόμενον εἶδος πανεπιστημίων, διότι ταῦτα κατὰ τὴν φύσιν τῶν ἐπηρεάζουσιν εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν τὴν γενικὴν παιδείαν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν φοιτωσῶν, καὶ τοιοῦτοτρόπως περισσότερον ἐνεργοῦσιν εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῆς διαφορᾶς μετὰ τῆς διὰ τὸν βίον παιδεύσεως τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός. Ἀνάγκη δὲ νὰ μεταβῇ εἰς Κανταβριγίαν ὅστις θέλει νὰ ἴδῃ πῶς ἐκπληροῦται καθ' ὅλην τὴν τὴν τελειότητα ἢ τῆς δεκάτης ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκπαιδεύσις τῆς Ἀγγλίδος, διότι τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο εἶναι φιλελευθερώτερον τοῦ ἐν Ὁξφο

νία. Ἐν Κανταβριγίᾳ ἐν μέσῳ πολλῶν καὶ σχεδὸν ὅλων παλαιῶν κολλεγίων ὑπάρχουσι δύο, τῶν ὁποίων οἱ φοιτηταὶ εἶναι γυναῖκες. Τὸ παλαιότερον τῶν δύο τούτων κολλεγίων ἔχει συσταθῆναι πρὸ δεκαετίας. Ἀπέχει ὀλίγων τῶν ἄλλων κολλεγίων, κείμενον ἐξω τῆς πόλεως, καὶ λέγεται Girton College ἀπὸ τῆς ὁμωνύμου μικρᾶς κώμης, ἔμπροσθεν τῆς ὁποίας ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἄγρων ὑποδομήθη τὸ πρῶτον γυναικεῖον κολλέγιον. Τὸ δὲ ἄλλο κολλέγιον γειτονεῖ πρὸς τὸ τῶν ἀνδρῶν, λέγεται δὲ Newnham college, ὡς ἐκ τοῦ μέρους ἐν τῷ ὁποίῳ κεῖται.

Τὰ δύο ταῦτα κολλέγια εἰσὶν ἀνεγνωρισμένα ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου, τὸ ὁποῖον τοῖς προμηθεύει τοὺς καθηγητάς του καὶ ἐπιτρέπει ταῖς φοιτήσασιν νὰ δίδωσιν ἐξετάσεις, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ τηρῶσι τοὺς κανονισμοὺς τοῦ πανεπιστημίου, καὶ νὰ κατοικῶσι τοὺς τεταγμένους μῆνας ἐν Κανταβριγίᾳ. Εἰς ἐν λοιπὸν τῶν δύο τούτων κολλεγίων στέλλουσι τώρα πολλοὶ γονεῖς τὰς θυγατέρας των παρέχοντες αὐταῖς ὡς καὶ τοῖς υἱοῖς των τὰ προνόμια τῆς πανεπιστημιακῆς παιδείας.

Τὰ δύο εἰρημένα κολλέγια, ὁμοιάζοντα πρὸς τὰ τῶν ἀνδρῶν, εἰσὶν εὐρύχωρα καὶ μεγαλοπρεπῆ οικοδομήματα, ἐν οἷς κατοικοῦσιν αἱ φοιτήσασαι ἕκαστον τούτων χωρεῖ σχεδὸν ἑκάτὸν ἐνίκους.

Ἄς ἐπισκεφθῶμεν τὸ Girton College, τὸ πρεσβύτερον τῶν δύο, ἵνα ἴδωμεν ποῖος ὁ βίος καὶ ποῖα τὰ περιστατικὰ ἐκείνων τῶν νεανίδων, αἵτινες ἔρχονται νὰ σπουδᾶσιν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ. Ἀναχωροῦντες λοιπὸν ἀπὸ τὴν γνωστὴν πόλιν τῆς Κανταβριγίας, τὴν *alma mater* τῶν τέκνων Ἀγγλίας, βαίνομεν ἐπὶ δύο μίλια εὐθείαν ῥωμαϊκὴν ὁδόν. Ἀφ' οὗ μετ' ὀλίγον παρακάμψομεν καὶ τὴν τελευταίαν οἰκίαν τῆς πόλεως, ἀναπνεόμεν τὸν καθαρὸν ἀέρα τῆς ἐξοχῆς, βαθμηδὸν δὲ πλησιάζοντες βλέπομεν μέγα τι οἰκοδόμημα, οὗ τὰ κόκκινα τείχη κοσμοῦσιν ὁ κισσὸς καὶ ἄλλα ποικίλα ἀναρριχητικὰ φυτὰ, καὶ ἡ πρόσοψις ἐξωραΐζεται ὑπὸ τῶν κομψῶν Γοθικῶν ἀετωμάτων τῶν παραθύρων. Ταῦτα δὲ καθίστανται ζωγραφικώτερα διὰ τῶν ὠραίων ἀνοδοχείων, ἐν οἷς ἀνοῦσι πολλὰ θαλερὰ καὶ εὐώδη ἄνθη. Ἐμπροσθεν ἐκτείνεται ὁ κήπος, ἐν ᾧ ἂν ἦναι ὠραία ἡ ἡμέρα καὶ κατάλληλος ἡ ὥρα βλέπομεν πολλὰς νεανίδας, τὰς μὲν περιπατοῦσας ὑπὸ τὰ δένδρα, τὰς δὲ παιζούσας τὸ προσφιλεῖς ἐκεῖνο καὶ ζωηρὸν παιγνίον *lawn-tennis*, τὸ ὁποῖον χρησιμεῖει ὡς ἀρίστη σωματικὴ ἀσκῆσις διὰ τὰς κυρίας. Εὐχάριστον βέβαια εἶναι τὸ θέαμα τῶν παιζουσῶν νεανίδων ἐνδεδυμένων ἰδιαίτερα κομψὰ ἐνδύματα καὶ τρεχουσῶν ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἐπὶ τῆς εὐθελοῦς χλόης. Προχωροῦντες φθάνομεν εἰς τὴν μεγάλην θύραν

τῆς εἰσόδου. Τὸ σχέδιον τοῦ οικοδομήματος εἶναι ἀπλούστατον, συνιστάμενον ἐκ μακρῶν διαδρόμων, εἰς ὧν τὸ ἐν μέρος εἶναι τὰ δωμάτια τῶν φοιτησῶν, εἰς δὲ τὸ ἄλλο παράθυρα παρέχοντα θέαν πρὸς τὸν μέγαν περίξ κήπον. Ἐκάστη φοιτήσασα ἔχει δύο ἰδιαίτερα δωμάτια, τὸ σπουδαστήριον καὶ τὸν κοιτῶνά της, ἐφωδιασμένα ὑπὸ τοῦ κολλεγίου δι' ὅλων τῶν ἀναγκαίων ἐπίπλων, τὸ δὲ σπουδαστήριον ἰδίως καὶ δι' εὐπρεποῦς καὶ καταλλήλου γραφείου· ἀφίνεται δὲ εἰς τὴν ἐνοικουσαν ἢ προσθήκη καὶ ἄλλων πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ κόσμησιν. Λίαν ἀγαπητοὶ καθίστανται οἱ μικροὶ οὗτοι οἰκίσκοι, καὶ ἡ περιποίησις των εἶναι τεκμήριον τοῦ μυστικοῦ θελητήρου τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ βίου. Ἡ ἰδιαίτερα κλίσις τῶν κατοικουσῶν ἐν τοῖς δωματίοις ἐμφαίνεται πολλάκις ἀπὸ τὰ περιεχόμενα ἐν αὐτοῖς. Τὸ τῆς φιλομόλπου περιέχει κλειδοκῦμβαλον, ἴσως καὶ βιολίον, ἄλλου αἱ εἰκόνες καὶ τὰ τῶν ἐπίπλων ἐκλεκτὰ χρώματα μαρτυροῦσι τὸ καλλιτεχνικὸν αἶσθημα τῆς ἐνοικουσῆς· ἄλλη δὲ, φίλη τῆς φύσεως, θὰ ἔχη κεκοσμημένον τὸ δωμάτιόν της μὲ διάφορα φυτὰ καὶ ἄνθη. Ἐκτὸς τῶν ἰδιαίτερων δωματίων τῶν φοιτησῶν ὑπάρχουσιν αἰθουσαι τῆς διδασκαλίας· πρὸς δὲ ταύταις λόγου ἄξια, ἡ μεγάλη αἴθουσα καὶ ἡ βιβλιοθήκη. Ἡ πρώτη εἶναι εὐρύχωρον καὶ ὠραῖον δωμάτιον, ἐκ τοῦ πλήθους δὲ τῶν τραπεζῶν μεγάλων καὶ μικρῶν βλέπομεν ὅτι ἐδῶ γίνεται τὸ συσσίτιον· ἐπὶ τοῦ τοίχου εἶναι ἀνηρτημένη ἡ εἰκὼν τῆς καθιδρυσάσης τὸ κολλέγιον — Miss Emily Davies καὶ ἡ τῆς κυριωτέρας εὐεργέτιδος—Lady Stanley. Ἡ βιβλιοθήκη—ἡ νεωστὶ γενομένη εἰς τὸ κολλέγιον μεγαλοπρεπῆς προσθήκη, εἶναι μέγα δωμάτιον πολυτελῶς ἐσκευασμένον διὰ βιβλιοθηκῶν περιεχουσῶν πολλοῦ λόγου ἄξια συγγράμματα. Ἐχει προσέτι τὸ κολλέγιον καὶ χημικὸν ἐργαστήριον ἐντελέστατον, ἐφωδιασμένον διὰ πάντων τῶν ἀναγκαίων ὀργάνων πρὸς σπουδὴν τῆς χημείας.

Τίς δὲ ὁ βίος τῶν νεανίδων ὑπὸ τοιοῦτους εὐχάριστους ὄρους, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διαμονὴν των ἐν τῷ κολλεγίῳ, τὰς σπουδὰς των, καὶ τὸν κοινωνικὸν των βίον; Φοιτῶσιν εἰς τὸ πανεπιστήμιον ἐπὶ τρία ἢ καὶ τέσσαρα ἔτη, ὅμως τὸ ἡμισυ μόνον τοῦ ἔτους κατοικοῦσι ἐν τῷ κολλεγίῳ, διότι πλὴν τῶν διακοπῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα, ἔχει τὸ πανεπιστήμιον καὶ τετραμήνους διακοπὰς κατὰ τὸ θέρος. Ἡ ἡλικία τῶν φοιτησῶν εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ 18 μέχρις 25 ἐτῶν· δὲν ἐπιτρέπεται, εἰ μὴ ἐκτάκτως, ἡ εἰσοδος πρὸ τοῦ 18, ὑπάρχουσι δὲ πολλάκις καὶ πρεσβύτεραι κυρία ἐν τῷ κολλεγίῳ. Διὰ νὰ ἐγγραφῶσιν ὡς φοιτῶσαι, πρέπει πρῶτον νὰ ὑποστώσιν εἰσιτήριον ἐξέτασιν, ἧτις ἀπαιτεῖ ὠρισμένας γενικὰς καὶ εἰδικὰς γνώσεις. Ἡ ἐγγραφὴ

γίνεται δις τοῦ ἔτους, κατὰ τὸ Πάσχα καὶ τὸν Ὀκτώβριον μετὰ δὲ τὴν ἐγγραφὴν ὀφείλει ἡ φοιτῶσα νὰ ὑποστῇ ἀκόμη μίαν ἐξέτασιν ὑποχρεωτικὴν εἰς ὅλους τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξετάζεται εἰς τὰ λατινικά, τὰ ἑλληνικά καὶ τὰ μαθηματικά. Ἐπιτυχούσα δὲ εἰς ταύτην ἐκλέγει ἓνα ἰδιαιτερον κλάδον ἢ καὶ ἐκτάκτως δύο, εἰς τὸν ὁποῖον ἀφοσιῶται καθ' ὅλην τὴν διαμονὴν τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ δώσῃ εἰς τὸ τέλος τελευταίαν ἐξέτασιν καὶ νὰ λάβῃ τὸ ἀπολυτήριον τοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ τελευταία ἐξέτασις ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἰδιαιτέραν τῆς φοιτώσης σπουδὴν—ὥστε π. χ. ἡ ἀσχοληθεῖσα περὶ τὴν κλασσικὴν φιλολογίαν δοκιμάζεται εἰς τὴν μετάφρασιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας, καὶ εἰς μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν. Καίτοι δ' εἶναι περιωρισμένη εἰς ἓνα κλάδον, ἡ ἐξέτασις ἀπαιτεῖ ὅμως εὐρεῖαν καὶ βαθεῖαν γνῶσιν τοῦ ἀντικειμένου— π. χ. ὡς πρὸς τὰς κλασσικὰς γλώσσας, δὲν εἶναι ὠρισμένοι οἱ συγγραφεῖς εἰς τοὺς ὁποίους μέλλουσι νὰ ἐξετασθῶσιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι παρεσκευασμένοι νὰ ὑποστῶσιν ἐξέτασιν ἐπιόιοι ἢ ὅποτε κειμένου ἀρχαίου συγγραφέως. Πρὸς προπαρασκευὴν διὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην, γενομένης τῆς λεγομένης πρώτης ἐξετάσεως, γίνεται τακτικὴ σειρά παραδόσεων, π. χ. διὰ τὰς κλασσικὰς γλώσσας γίνονται καθ' ἐκάστην τριμηνίαν ἐρμηνεῖα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἀσκησις ἐν τῇ μετάφρασει ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Λατινικὴν καὶ διδασκαλία ἱστορίας καὶ γραμματικῆς· πλὴν δὲ τούτων ἐκάστη καθ' ἑαυτὴν φροντίζει βαθύτερον καὶ ἀκριβέστερον νὰ σπουδάσῃ τὰ τοῦ κλάδου τῆς ἐκλογῆς τῆς. Τὸ ἀπολυτήριον τοῦ Πανεπιστημίου ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ γαλλικὸν πτυχίον τοῦ Baccalaureat ès lettres. Οἱ κλάδοι τῆς ἐπιστήμης, οὓς ἐκλέγουσι πρὸς εἰδικὴν σπουδὴν καὶ δι' οὓς τὸ Πανεπιστήμιον ἀπονέμει διπλώματα, εἶναι ποικίλοι: αἱ κλασσικαὶ γλώσσαι—Ἑλληνικὴ καὶ Λατινικὴ—τὰ Μαθηματικά, αἱ Φυσικαὶ Ἐπιστήμαι—ἡ Ἱστορία—ἡ Ἠθικὴ Ἐπιστήμη—ἡ Θεολογία—ἡ Νομικὴ—καὶ αἱ Ἀνατολικαὶ Γλῶσσαι.—Ἐκ τούτων αἱ πλεῖσται, τοῦλάχιστον μέχρι τοῦδε, ἐκλέγουσι κατὰ προτίμησιν τὰς κλασσικὰς γλώσσας. Εἰς 33 ἀνέρχονται αἱ λαβούσαι τὸ ἀπολυτήριον. Κατὰ δεύτερον δὲ καὶ τρίτον λόγον τὰ μαθηματικά καὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, διὸ καὶ τούτων μὲν πτυχιούχοι εἶναι 20, ἐκείνων δὲ 27· καὶ πάντων τῶν ἄλλων κλάδων, πλὴν τῆς νομικῆς, ὑπάρχουσι πτυχιούχοι. Πλὴν τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Κανταβριγίας ὑπάρχουσι νῦν ἐξ κωρύκι εἰς τὸ κολλέγιον, ὧν δύο μὲν διδάσκουσι

τὰς κλασσικὰς γλώσσας, μία τὰ μαθηματικά, δύο τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, καὶ μία τὴν ἠθικὴν—αὐταὶ δὲ πᾶσαι ἐφοίτων πρὶν εἰς τὸ κολλέγιον, ὑποστᾶσαι δὲ λίαν εὐδοκίμως τὰς ἐξετάσεις των, ἔλαβον τὰ πτυχία των. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ μελέτη γίνεται κατὰ μέσον ὄρον ἐπὶ ἐξ ἢ ἐπτὰ ὥρας καθ' ἡμέραν· ἀλλ' ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι καίουσι νυκτερινὸν φῶς κατακρίνονται ὁμοίως μὲ ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ἐπὶ βλάβῃ τῆς ὑγείας των μένουσι κλεισμένοι ἐν τοῖς σπουδαστηρίοις των ὑπὲρ τὸ δέον, ἀντὶ νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὰς ἄλλας ἐλαφροτέρας ἐνασχολήσεις.

Ἄν καὶ τὸ μέγα ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ βίου τούτου εἶναι ἡ ἐπιδίωξις τῶν σπουδῶν, ὑπάρχουσι ὅμως πολλὰ ἄλλα ἐνδιαφέροντα ἐν τῇ ἐν τῷ κολλεγίῳ διατριβῇ, τὰ ὁποῖα μεταδίδουσι τὸ ἰδιαιτερόν των θέλητρον εἰς τὴν ζωὴν τῆς Girtonian. Ἀσπασάμενοι τὸν ἀκαδημαϊκὸν βίον δὲν ἔχουσιν ὡς μόνον σκοπὸν νὰ σπουδάζωσιν ἀντὶ νὰ κήθηνται ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ βεμβάζουσαι, ἀλλὰ ζητοῦσι καὶ τὸν στενότερον σύνδεσμον τοῦ φύλου των, τὴν φιλίαν ἐκείνην ἢ ὁποῖα ἐν ᾧ παρὰ τοῖς ἀνδράτιν εἶναι καθημερινή, παρὰ ταῖς γυναῖξι καθήντησε λίαν σπανία· οὐ μόνον νὰ ἀναστρέφονται μετὰ τῶν ἔχουσῶν τοὺς αὐτοὺς σκοποὺς καὶ τὰς αὐτὰς ἰδέας ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναμιγνύωνται καὶ μετὰ τῶν ἔχουσῶν ἄλλας κλίσεις καὶ ἄλλας γνώμας, ἵνα οὐ μόνον ἐλλογιμώτεροι αἱ γυναῖκες κατασταθῶσιν, ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς αὐτῶν ἐντελέστερον ἀναπτυχθῇ καθ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, ἵνα ὁ χαρακτήρ των γυναικῶν μορφωθῇ γενναϊότερος καὶ ἐλευθεροφρονέστερος, διὰ τῆς μεγαλύτερας συμπαθείας πρὸς τὸ φύλον των ἐν γενεῇ, δι' εὐρυτέρων καὶ ποικιλωτέρων ἐνασχολήσεων ἵνα ἀποδειχθῶσι χρησιμώτερα, νοσημονέστερα, καὶ μᾶλλον ἀνεξάρτητα μέλη τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Οὗτος εἶναι ὁ σκοπὸς ἐν ἐπιδίωκει ἡ κοινότης τοῦ βίου αὐτῶν. Σχηματίζουσι λέσχας καὶ ἡμεγύρεις παντοδαπὰς, ὅπως ἀνταλλάσσωσι τὰς ἰδέας των. Ἐν τῇ λέσχῃ τῶν συζητήσεων συζητοῦσι περὶ τῶν ἐνεστώτων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ζητημάτων· εἰς τὰς ἡμεγύρεις τῶν ἀναγνωσμάτων κοινωνοῦσι τῶν μεγάλων συγγραφέων τῶν γε ἀρχαίων καὶ τῶν συγχρόνων, ἐπίσης καὶ τῶν ποιητῶν καὶ τῶν φιλοσόφων. Ὁ μουσικὸς σύλλογος συνδέει πάσας τὰς φιλομούσους, εἰς δὲ τὴν κατ' ἔτος διδομένην συναυλίαν προσκαλοῦσι τὰς φίλας των. Ὑπάρχει καὶ γυμναστικὸς σύλλογος, τὸ lawn-tennis club· τὸ δὲ lawn-tennis εἶναι ἡ ἀγαπητὴ διασκέδασις, ἧς χάριν εὐρεῖα ἔκτασις παρασκευάζεται ἐπίτηδες. Ἐν ταύτῃ ἀμιλλῶνται πολὺ πρὸς ἀλλήλας, ἀπαξ δὲ τοῦ ἔτους πρὸς τὰς συναδέλφους των ἐν Newnham college, εἴτε ἐπιτυχάνουσαι, εἴτε ἀποτυχάνουσαι τοῦ ἀργυροῦ ποτηρίου, τοῦ βραβείου τοῦ ἀγῶνος.

Πολύ τῆς ζωῆς των διάγουσιν ἐν τῷ ὑπαίθρῳ, ἐξερχόμενοι εἰς μακροὺς περιπάτους εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ λειμῶνας τῆς ἐξοχῆς· ἔχουσι καὶ ἑταιρίαν γυμναστικῆς, ἵνα μὴ ἀμελῶσι τῆς ἐπιπονωτέρας ἀσκήσεως τοῦ σώματος. Τὸ δὲ μάλιστα προκαλοῦν τὴν περιέργειαν τῶν ξένων εἶναι τὸ πυροσβεστικὸν τάγμα· ἀναλογισθεῖσαι τινες ὅτι εἰσὶ μακρὰν βοθηθεῖαν ἐν περιπτώσει πυρκαϊᾶς, συνέλαβον τὴν ιδέαν νὰ κατασταθῶσιν ὅσον δυνατὸν αὐτοβοθητικαί εἰς τοιαύτην περίστασιν· πρὸς τοῦτο δὲ συνεννοήθησαν μετὰ τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ τοῦ πυροσβεστικοῦ σώματος ἐν Λονδίῳ, ἵνα λάβωσι τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας. Παρὰ τούτου δὲ διδασθεῖσαι τὴν χρῆσιν τῶν διαφόρων μηχανῶν, τῶν σχοινίων, τῶν κλιμάκων καὶ τῶν ἀντλιῶν καὶ μελετήσασαι ταῦτα διωργάνωσαν ἑταιρίαν ἐκ τῶν νεανίδων, ἥτις καθ' ἑβδομάδα ποιεῖ σχετικὰς ἀσκήσεις. Ἔχουσι καὶ δραματικὴν ἑταιρίαν διασκεδάζουσα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐν τῇ παραστάσει μικρῶν δραμάτων· πρὸ δύο ὅμως ἐτῶν ἐπέχειρσαν καὶ τι σπουδαιότερον, δηλαδὴ τὴν παράστασιν τῆς Ἠλέκτρας τοῦ Σοφοκλέους, αὕτη δὲ ἡ ἐπιχειρήσις ἦτο μεγάλη, διότι ἀπῆρτετο πολὺς χρόνος καὶ κόπος πρὸς παρασκευὴν καὶ ἐτοιμασίαν αὐτῆς· ἀνταμιοβὴ δὲ ὑπῆρξεν οὐ μόνον ἡ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως ἡδονή, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιδοκιμασία ἱκανῶν κριτῶν, οἵτινες ἀνεκήρυξαν αὐτὴν τὰ μάλιστα ἐπιτυχή.

Ἄλλὰ τὸ κυριώτατον θέλημα καὶ ὁ σπουδαιότατος σύνδεσμος τοῦ κοινωνικοῦ ἐνταῦθα βίου, εἶναι αἱ μικραὶ τῶν νεανίδων συναστροφαὶ ἐν τοῖς ἰδιαιτέροις των δωματίοις, ὁπότε ἀποπερατουμένης τῆς ἐργασίας τῆς ἡμέρας κἀθιναὶ νὰ πῶσιν ἐν κοινῶν τὸ τίτιόν των καὶ νὰ διέλθωσιν ὁμοῦ ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ ὕπνου. Κατὰ ταύτας ἀναπτύσσονται φιλίαι, αἵτινες διαρκοῦσι δι' ὅλου τοῦ βίου· τότε ἐν γλυκεῖᾳ συνομιλίᾳ γεννῶνται αἱ συμπάθειαι ἐκεῖναι, αἵτινες συνδέουσι στενωτέρον ὄλων τῶν ἐξωτερικῶν δεσμῶν, καὶ τότε ἐγείρεται ἡ ἀγάπη πρὸς ἀλλήλας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δυνατὸν νὰ ἐννοῆται καλλίτερον ἢ φύσις καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν γυναικῶν ἐν τοῖς πανεπιστημίοις. Καταλαμβάνομεν ὅτι δὲν εἶναι πλέον ἀναγκαῖον νὰ τελειώσῃ ἡ κόρη τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου, μόνον διὰ νὰ ἀφίη κατὰ μέρος τὰ βιβλία τῆς σπουδῆς καὶ νὰ ἐπιλαμβάνηται τῶν μυθιστορημάτων καὶ περιοδικῶν, λησιμονοῦσα εὐθὺς τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα, ἅτινα ἔμαθεν ἐν τῷ σχολείῳ, ἐκτὸς ὀλίγης ἴσως μελέτης εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, καὶ ἐλαφρᾶς ἐνασχολήσεως εἰς τὰ ἐργόχειρα, ἐν ᾧ ὁ περισσώτερος χρόνος ἀφιερῶται εἰς τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὰς ἐπισκέψεις.

«Ἄλλὰ πρὸς τί,» ἀνακράζουσι πολλοὶ ἀκόμη καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ γονεῖς, «νὰ σπουδάζωσι τόσον αἱ θυγατέρες ἡμῶν; εἰς τί ταῖς

χρησιμεύει ἡ σπουδὴ τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν ἢ τῶν μαθηματικῶν, ἢ διὰ τί νὰ ἐπιδιώκωσιν ἐπαγγέλματα; Ἔχουσι ἄλλα καθήκοντα ἐν τῷ βίῳ· ἄς ἀφήσωσι τὰς σπουδὰς καὶ τὰ ἐπαγγέλματα εἰς τοὺς ἄνδρας! Ἀρκεῖ νὰ ἔχωσιν αἱ κόραι ἡμῶν τὰς γενικὰς γνώσεις, ἄς μεταδίδει αὐταῖς τὸ σχολεῖον· ἔπειτα πρέπει ἐν πρώτοις νὰ σκέπτονται τὸν γάμον, καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ ἀφοσιώνωνται εἰς τὰς συναστροφὰς καὶ τὸν κοινωνικὸν βίον ἐν γένει.» Εἶναι δὲ καὶ πολὺ γενικὴ ἡ ιδέα ὅτι αἱ κυριαὶ αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦνται περὶ τὴν ὑψηλοτέραν παιδείαν, ἢ ἀσχοῦσιν ἐπιστήμην τινά, εἶναι κατ' ἀνάγκην μᾶλλον ἄνδρες ἢ γυναῖκες, διὸ καὶ ἀποφεύγουσι π. χ. τὸν γάμον. Ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ ιδέα αὕτη φαίνεται πολὺ παράδοξος ἡ ἄρνησις αὐτῆς.

Ἐνὶ λόγῳ αἱ ἐπικρατοῦσαι προλήψεις κατὰ τῆς παρατεινομένης παιδείας τῆς γυναικὸς ἔχουσι τὴν βάσιν των εἰς τὴν ιδέαν, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἀποτρέπεται αὕτη ἀπὸ τῶν ἰδιαιτέρων σχέσεων καὶ καθηκόντων τοῦ φύλου τῆς. Ὅσοι ὅμως ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσωσιν ἀκριβέστερον τὸ σύστημα τῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ νὰ εἰσδύσωσι βαθύτερον, θὰ ἀναγνωρίσωσιν ὅτι αἱ προλήψεις αὗται κατ' οὐδένα τρόπον δικαιολογῶνται. Πολλοὺ γε καὶ δεῖ νὰ κατασταθῇ ἡ γυνὴ ἀνίκανος διὰ τὸν γάμον, ἢ δι' ἄλλα γυναικεῖα καθήκοντα, διὰ τῆς ἐπιδιώξεως ἰδιαιτέρας τινὸς σπουδῆς ἢ ἐνασχολήσεως, καὶ τῆς κατὰ συνέπειαν περισσοτέρας ἀναπτυξέως τοῦ νοῦ αὐτῆς· τοῦναντίον δύναται μόνον νὰ ἀποβῇ ἱκανωτέρα καὶ σύζυγος καὶ μήτηρ—πιθανώτερον εἶναι ὅτι θὰ ἔχη συμπάθειαν πρὸς τὰς ἀσχολίας τοῦ συζύγου τῆς, καὶ θὰ δύνηται ἐντελέστερον νὰ ἐκπαιδεύῃ τὰ τέκνα αὐτῆς.

Ἄλλως ἐὰν μὴ ὑπανδρευθῇ ἡ γυνή, ὅπερ συμβαίνει πολλάκις ἐν Ἀγγλίᾳ, δὲν εἶναι πολὺ καλλίτερον νὰ ἔχη ὠρισμένον τινὰ σκοπὸν τοῦ βίου τῆς, τὸν ὁποῖον νὰ ἐπιδιώκῃ ὑπηρετοῦσα τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ βελτιοῦσα ἑαυτήν;

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἐκεῖνας, αἵτινες θέλουσι νὰ ἐξασφαλίσωσι τὸν βίον των δι' ἐπαγγέλματος τινος εἶναι φανερὸς ὁ λόγος· αὗται ὅμως εἶνε μόνον μέρος· ποῖος δὲ ὁ σκοπὸς τῶν ἄλλων θὰ ἐννοηθῇ προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ τότε οὗτος θέλει ἐπικροτηθῇ.

Αἱ ἀνωτέρω παρατηρήσεις ἴσως συντελέσωσι κατὰ τι εἰς πίστωσιν ὅτι ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις τῶν γυναικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ εἶναι ὄχι μόνον ἀξιώπαινος ἀλλὰ καὶ παράδειγμα ἀξίον μιμήσεως ἐν ἄλλαις χώραις. Τὸ δὲ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, τῆς κοιτίδος τῆς νοημοσύνης, δὲν εἶναι ἄρα γε ἐκ τῶν καταλληλοτάτων ὅπως εὐδοκίμησῃ ἐν αὐτῷ καλλιεργούμενος ὁ σπόρος τῆς διανοητικῆς προσόδου; μάλιστα δὲ προκειμένου

περὶ γυναικῶν μὴ δὲν εἶναι ὁ μέγιστος τῆς χώ-
ρας ταύτης φιλόσοφος, ὁ εἰπών: « καὶ πάντων
μὲν μετέχει γυνὴ ἐπιτηθευμάτων κατὰ φύσιν; »

MARY C. DAWES.

M. A. Univ. London.

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθά.

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 311]

Ἡ οἰκία ἐπὶ χαμηλοῦ κειμένη ἐδάφους δὲν ἦτο ἀρκούντως μακρὰν τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἀπεδείχθη κατὰ τὰς πλημμύρας τοῦ 1875. Νύκτα τινὰ ἠκούσθη ἡ κραυγὴ: Βοήθεια! καὶ «ὁ σῶζων ἑαυτὸν σωθήτω!» Τὸ ὕδωρ ὀρηκτικῶς εἰσέριπτε. Νὰ ζητήσῃσιν συνδρομὴν παρὰ τῆς δημορχίας ἦτο ἀδύνατον. Αὕτη ἀπέειχεν ἡμίσειαν ὄραν, καθ' ἣν ὁ Σηκουάνας ἤθελε βεβαίως καταρρίψει τοὺς ἥμιστα στερεοὺς τοίχους τοῦ καταστήματος. Ἐπεκαλέσθησαν λοιπὸν ῥακοσυλλέκτας τινὰς ἐγγὺς κατοικοῦντας, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ δώσωσι χεῖρα βοηθείας, καὶ κατασκευάσαντες φραγμὸν δι' ὅλων τῶν προχείρων ὑλικῶν, δὲν ἀνεχαίτισαν μὲν ἐντελῶς, ἀλλ' ἀνέστειλαν τὴν εἰσβολὴν τοῦ ὕδατος. Αἱ ἀρτίποδες τῶν ἀρρώστων ἀπῆλθον περιπατοῦσαι, αἱ ἄλλαι μετεκομίσθησαν, πᾶσαι δὲ αἱ ταλαίπωροι αὗται γυναῖκες, ὀδηγοῦμεναι καὶ ἐμψυχούμεναι ὑπὸ τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθά, κατέφυγον περὶφοβοὶ εἰς τὸ ἄσυλον Payen. Οἱ γείτονες, οὐδόπως ὀκνήσαντες, ἐπροφύλαξαν τὴν οἰκίαν, ἥς τὰ ἰσόγεια περιεβρέχοντο ἤδη ὑπὸ τῶν ὑδάτων καὶ δραστηρίως συνετέλεσαν εἰς τὴν μετοικεσίαν τῶν ἀνιάτων, ἠρνήθησαν δὲ πᾶσαν ἀμοιβήν. Ἐπιμενουσῶν δὲ τῶν κυριῶν, ἔλεγον· «Ἡξέυρομεν ὅτι εἰσθε κυρίαι καὶ ὅμως περιποιεῖσθε ἀρρώστους καὶ ἡμεῖς μετὰ χαρᾶς σᾶς ἐβοηθήσαμεν» καὶ δὲν μετεπέθοντο. Οὕτω συμμετέσχον καὶ οὗτοι κατὰ δύναμιν τοῦ ἰδρύματος τοῦ Γολγοθά.

Ὁ ἀββᾶς Ραιμόν, δεῦτερος βικάριος τῆς ἐνορίας τῆς Γρενέλλης, καὶ ἱερεὺς τοῦ καταστήματος, ἐπεσκέπτετο τὰς πτωχὰς γυναῖκας, ἃς διεβίβρωσκε τὸ καρκινῶδες θηρίον, τελῶν τὴν λειτουργίαν χάριν αὐτῶν καὶ παρηγορῶν αὐτὰς κατὰ τὴν ἀναπόφευκτον ὄραν, ἥτις τόσον συχνάκις ἀκούεται ὑπεράνω τῶν κλινῶν, ὅπου κατὰ κεινται οἱ τῆς νόσου κατάδικοι. Ὁ ἀββᾶς ἦτο— καὶ εἶναι ἔτι ἀνὴρ νέος, οὗ ἡ μεσημβρινὴ προφορὰ προδίδει τὴν καταγωγὴν.

Πρὶν ἔλθῃ εἰς Γρενέλλην διετέλει ἐν Βελβίλ, ἐν ἧ ἐπὶ Κοινότητος ἐγνώρισε τοὺς κορυφαίους τῆς περιφέρειας ἐκείνης ἐπικναστάτας, οὐδέποτε ὑποχωρήσας ἀπέναντι τῶν ἀπειλῶν αὐτῶν. Κατὰ τὸν πόλεμον, ἠκολούθησε τὸν ἐν Σαμπιὺ

πολεμήσαντα στρατόν, φρονῶν ὅτι ἐδύνατο νὰ φανῇ χρήσιμος ὡς ἱερεὺς ἢ τοῦλάχιστον ὡς νοσοκόμος βρωμαλέος καὶ πλήρης ἀφοσιώσεως. Οἱ στρατιῶται, οὓς παρηκολούθει, δὲν ἦσαν εἰς ἄκρον θαρραλέοι, ὅτε δὲ ἐξερράγησαν τὰ πρῶτα ὀδοῦζια, διεσκορπίσθησαν καὶ ἔστρεψαν τὰ νῦτα. Ὁ ἀββᾶς κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην μόνον ἔχων ἐν νῷ τὸν θεὸν τῶν πολέμων, ὃν ἐπικαλοῦνται πρὸ τῆς μάχης καὶ δοξολογοῦσι μετὰ τὴν νίκην, ὠρμησεν ἐμπρὸς τῶν φυγάδων καὶ ἐπανάγαγεν αὐτοὺς εἰς τὰς τάξεις των. Βήματι ταχεῖ δὲ προβαίνοντες ἤδη πρὸς τὸν ἐχθρόν, διήλθον ἐνώπιον στρατηγοῦ τινος. Εἰς τῶν ἀξιωματικῶν ἡρώτησε τοῦτον· «Ποῦ νὰ πορευθῶμεν;» Ὁ στρατηγὸς ἀπήντησε γελῶν· «Ἀκολουθήσατε τὸ ῥάσον, σᾶς ὀδηγεῖ καλῶς.» Φεῦ! καίτοι καλῶς ὀδηγοῦντο; τοῦ ῥάσου, δὲν ἐχώρουν πρὸς τὴν νίκην.

Τὸ εὐτελὲς σχολεῖον, μετατραπὲν εἰς νοσοκομεῖον, ἦτο τοσοῦτον στενόχωρον, ὥστε καθίστατο, ὡς ἐκ τούτου, ἀφιλόξενον. Ἀλλὰ ποῦ νὰ κτίσωσιν; Ἐλλείποντος τοῦ χώρου, ἠγόρασαν κινητὸν οἰκίσκον, ὃν ἐκύλισαν εἰς γωνίαν τινὰ τῆς αὐλῆς, ἀλλ' ἡ διὰ τοῦ μέσου τούτου προσγενομένη αὐξησης ἦτο μικροῦ λόγου ἀξία. Μόλις πρὸ ἐνός ἔτους καταρτίσθην, τὸ κατάστημα ἦτο ἀνεπαρκὲς διὰ τε τὰς ἀρρώστους καὶ διὰ τὰς ἐνοίκους νοσοκόμους. Ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο ἄρα γε νὰ εὕρωσιν, ὡς ἐπὶ τῶν λόφων τῆς Λυῶνος, γήπεδόν τι κατάλληλον, διὰ νὰ οἰκοδομήσωσι νοσοκομεῖον πραγματικὸν καὶ ὀριστικὸν διὰ τὰς ἀνιάτους καὶ τὰς κυρίας τοῦ Γολγοθά; Τὸ γήπεδον ὑπῆρχεν ἐν τῇ ὁδῷ Λουρμὲλ, οὐ μακρὰν τῆς ὁδοῦ Λεοντίνης, ἐγγὺς δὲ τοῦ βουλευταρίου τῆς Γρενέλλης καὶ μιᾶς ἀγορᾶς, ἐξ ἧς εὐκόλως ἤθελον προμηθεύεσθαι τὰ ἀναγκαῖα. Ἀλλὰ πῶς νὰ ἀποκτήσωσιν αὐτὸ καὶ πῶς νὰ οἰκοδομήσωσι; Πάντοτε διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ἀποτεινόμεναι πρὸς τὴν χριστιανικὴν τῶν Γάλλων φιλανθρωπίαν, ἥτις οὐδέποτε ἀποποιεῖται. Αἱ γυναῖκες μετὰ ζήλου καὶ ἐξήτησαν καὶ ἔδωκαν. Μία ἐξ αὐτῶν παρεχώρησε τοὺς ἀδάμαντας αὐτῆς οὓς εἶχε καὶ πολλοὺς καὶ ἐκλεκτοὺς, ἐπὶ μόνῳ τῷ ὄρφι τοῦ νὰ μὴ γίνῃ γνωστὸν τὸ ὄνομά της.

Πολλὰ ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἀκούονται ἐν τῇ κοινωνίᾳ λαμπροὺς φέρουσαι τίτλους καὶ κατοικοῦσαι μέγαρον ἱστορικά, καταγόμεναι δὲ ἐκ προγόνων συνεκστρατευσάντων μετὰ Πέτρου τοῦ Ἐρημίτου, ἠλάττωσαν τὰς περὶ τὸν κόσμον αὐτῶν δαπάνας, ἥ ἀπεφάσιον νὰ μὴ ἀνανεώσωσι τὰς ἱπποσκευὰς τῶν ἀμαξῶν των, ἵνα ρίψωσι χιλιόδραχμά τινα εἰς τὸ βαλάντιον τῶν ἐραμιστριῶν τοῦ Γολγοθά. Ἐντὺς τοῦ βαλαντίου τούτου εὐρέθησαν ψέλλια καὶ δακτύλια πολύτιμα. Γνωρίζω κυρίαν κομψήν, νεαρὰν καὶ εὐειδῆ, ἥτις ἐπὶ δύο κατὰ συνέχειαν χειμῶνας ἐφόρει, πρὸς